Halländsk musikfestival
– klassisk musik nära dig
Laholm | Halmstad | Falkenberg | Varberg

HIMLENS HEMLIGHET

Swedish National Orchestra Academy

Simon Crawford-Phillips, dirigent

Program

Viking Dahl (1895-1945)

Svit ur baletten ”Maison de fous” (satserna spelas utan uppehåll)

- Introduktion
- Dans
- Slutscen

Edvard Grieg (1843-1907)

Peer Gynt, ur Sviterna nr 1*, op. 46, och 2**, op. 55.

- Morgenstemning*
- Bruderovet /Ingrids klage**
- I Dovregubbens hall*
- Anitras dans*
- Peer Gynts hjemfart (Stormfull aften på havet)**
- Solveigs Sang**

Paus

Pjotr Tjajkovskij (1840-1893)

Symfoni nr 4 i f-moll, op. 36

- Andante sostenuto – Moderato con anima – Moderato assai, quasi andante– Allegro vivo
- Andantino in modo di canzonarolf haglund
- Scherzo: Pizzicato ostinato - Allegro
- Finale: Allegro con fuoco

Swedish National Orchestra Academy – eller ”**SNOA**” – är knuten till Högskolan för scenkonst och musik vid Göteborgs universitet och även nära kopplad till Göteborgs Symfoniker. Det är mastereleverna i symfoniskt orkesterspel som bildar ensemblen. Till orkestern söker sig studenter från hela världen. **Simon Crawford-Phillips** har vi mött tidigare i festivalen som pianist i programmet Diagonal musik. Han är utöver framgångsrik pianist även chefdirigent för Västerås Sinfonietta och konstnärlig ledare för SNOA.

Prästsonen **Viking Dahl** föddes i Osby 1895. Han tog 1819 musikdirektörs- och organistexamen i Stockholm med komposition som huvudämne. Därefter reste han till Paris där han studerade för Paul Vidal och Maurice Ravel från januari 1820. Ravel kom han att ha nära kontakt med under många år. Dahl hade redan i Stockholm utvecklat idéer om ”allkonstverket” där alla konstarterna skulle ta lika framträdande plats. Han studerade dem alla. Efter bara ett par månader i Paris fick Dahl kontakt med dansaren Jean Börlin som tillsammans med balettentreprenören Rolf de Maré var i färd med att skapa Les Ballets Suèdois (Svenska Baletten). Börlin hade fattat intresse för Pär Lagerkvists drama **Himlens hemlighet** som just publicerats. Tillsammans omvandlade Börlin och Dahl stycket till baletten **Maison de fous** (Dårhuset) som uruppfördes den 8 november 1920. Likt flera tidigare dansverk gjorde Maison de fous både skandal och succé. Publiken var delad i anhängare av den nya konsten och traditionalister. En del recensenter närmast föraktade stycket – inte minst Dahls musik. Le Monde musical berömde däremot Dahl som ”en tonernas målare, kanske rent av visionär” med ”en kraftfull gestaltningsförmåga”. Darius Milhaud och Ravel gick i bräschen för en hyllning av Dahl, vilket gjorde att han i Paris inom kort blev betraktad som en av de stora nydanarna. Det initialt så kritiserade verket kom att ges av Svenska Baletten även i Londons Palace Theatre och under ett kort gästspel i Stockholm. Därefter verkade Dahl under flera decennier som organist i Varbergs kyrka.

Dahl var djupt missnöjd med hur musiken presenterades i avkortat skick i Stockholm. Det inspirerade honom att göra en tresatsig konsertversion. Han hoppades därigenom ha skapat en bearbetning varigenom ”det kanske bli lättare att rättvist bedöma musiken hädanefter”. Det är den versionen vi får uppleva i SNOA:s version.

Det dröjde nio år från publiceringen av Henrik Ibsens dramatiska dikt **Peer Gynt** till den fick premiär i teaterversion 1876. Stycket följer den äventyrslystne Peer Gynt från ung vuxen hemma i Gudbrandsdalen till åldrande man på väg hem från den stora världen. Pjäsen kan förstås både som ett nationalromantisk firande av Norge och som en karikatyr över det norska. Bjørnstjerne Bjørnson betraktade stycket som ”en satir över norsk egenkärlek, trångbröstenhet och självgodhet”. Redan till premiären hade **Edvard Grieg** skrivit beledsagande musik. Den fick aldrig någon riktigt fast form. Till senare uppsättningar på andra teatrar skrev Grieg kompletterande avsnitt och tog bort andra. Eftersom musiken blev populär satte Grieg samman två sviter 1888 respektive 1893.

Pjotr Tjajkovskij skrev sin **Symfoni nr 4 i f-moll, op. 36,** parallellt med operan Eugen Onegin, under det tumultrika 1870-talet. Det rysk-turkiska kriget höll på för fullt – det som

har en roll i Tolstojs Anna Karenina och i Mussorgsikjs Tavlor på en utställning. Under komponerandet upplevde Tjajkovskij en akut mental kris och det hävdas av en del att både symfonin och operan är rop ur tonsättarens själ. Han hade något tidigare träffat en ny välgörare i den förmögna änkan Nadezjda von Meck. I ett brev till henne beskrev han hur hon skulle kunna ”förstå” symfonin:

Första satsen: Här är Ödet – en ödesdiger kraft som förhindrar impulsen till lycka att bli uppfylld… ett Damoklessvärd som orubbligt förgiftar själen. Det är en oövervinnerlig kraft som aldrig kan övervinnas – bara uthärdas utan hopp… Ur intet dyker en mild dagdröm upp. En salig, strålande människobild skyndar förbi och lockar oss iväg. Så underbart! … Allt dystert och glädjelöst glöms bort. Här är den. Här är den – lyckan! Men Nej! Det var dagdrömmar och Ödet väcker oss ur dem… Driv på havet tills det slu kar dig i sitt djup.

Andra satsen uttrycker en annan aspekt av sorg. Det är den där melankoliska känslan som kommer på kvällen när man, trött av allt slit, sitter ensam med en bok – men den faller ur handen… Minnen finns i överflöd! Lyckliga stunder när det unga blodet kokade och man var gladdes åt livet. Det finns också smärtsamma minnen, oförsonliga förluster. Allt detta är nu någonstans långt borta. Det är både sorgligt, men ändå på något sätt ljuvt att vara nedsänkt i det förflutna.…

Tredje satsen uttrycker ingen specifik känsla… nyckfulla arabesker, vaga bilder som kan svepa förbi fantasin då man druckit lite vin och känt de första faserna av berusningen. Anden är varken glad eller ledsen. Tänker inte på något speciellt, ger fritt spelrum åt fantasin, som på något sätt börjar måla konstiga bilder... Mitt i dessa minnen kommer plötsligt en bild av berusade bönder och en gatusång... Sedan, någonstans i fjärran, passerar en militär procession. Det är helt osammanhängande bilder som sveper ge nom huvudet när man somnar. De har ingenting gemensamt med verklig heten; de är konstiga, vilda och osammanhängande…

Fjärde satsen: Om du inom dig själv inte hittar några skäl till glädje, titta då på andra. Gå ut bland folket. Se hur människorna kan roa sig och överlämna sig helhjärtat till glädjekänslor. Föreställ dig vanliga människors festliga glädje. Glädjen är en enkel men kraftfull kraft. Gläd dig över andras glädje. Att leva är fortfarande möjligt.

Dagens konsert avslutar Halländsk Musikfestival – klassisk musik nära dig, 2026.

LAHOLMS KONSERTFÖRENING · Halmstads Konsertförening · Varbergs Konsertförening

Konserten äger rum i samarbete med

MUSIK HALLANDIA

change MUSIC FESTIVAL

Musik Hallandia är en musikinstitution helägd av Region Halland med målet att tydliggöra satsningen på musik. Vi vill förstärka kulturens kraft i Halland för att främja kreativiteten och öppenheten i regionen – och för att bygga broar och skapa möten under ett rikt musik- och kulturliv som har något för alla.

Vi erbjuder ett brett utbud av musikupplevelser – allt från festivaler och konserter till musikprogram och aktiviteter för barn och unga.

Vi arbetar med att initiera konserter, festivaler och andra musikevenemang i Halland. Genom goda samarbeten med arrangörer vill vi göra Halland till den bästa musikplatsen, både för konsertbesökaren och musikutövaren. Vårt mål är att utveckla musikscenen i regionen, så att alla som bor och verkar i Halland – oavsett ålder, etnicitet eller bakgrund – ska ha tillgång till ett levande musik- och kulturutbud . Med unika musikupplevelser och evenemang vill vi sätta Halland på musikkartan både nationellt och internationellt.

Med vår plattform och våra resurser vill vi även hjälpa och skapa förutsättningar för nya artister och musikutövare att dela med sig av sin konst till en bredare publik. Vi förmedlar jobb och arbetstillfällen för musiker, stödjer med utbildning och rådgivning vid behov och är kontaktskapare och handledarstöd till unga inom musik samt medverkar till utveckling av program för kultur i skolan.

Change Music Festival är en kammarmusikfestival framförd på ett fantasifullt sätt av högsta konstnärliga kvalitet. Simon Crawford-Phillips är festivalens konstnärlige ledare. Numera äger festivalaktiviteter rum under hela året. Nästa fokus för Change Music Festival är 19-22 augusti 2027 i Varberg och Kungsbacka.